

March 2014 | CBBSS |

CBBSS INFOLETTER ON OIL AND GAS E&P



Съдържание

Илиян Василев: Възкресяването на Набуко или Газпром използва Трансадриатическия газопровод? Геополитически етюди стр.2

Natural gas Europe: Турската гледна точка: Евразийски поток за евразийски газов хъб стр.4

Rigzone: San Leon обяви първото находище на шистов газ в Полша стр.8

Cleveland: Добив на шистов газ и петрол в Охайо: Числата говорят сами за себе си стр.9

QUARTZ: Азербайджан се трансформира в мини Русия стр.10

Natural gas Europe: Отношенията между ЕС и Русия стават по-сложни стр.10

Natural gas Europe: Великобритания спира раздаването на лицензи за проучване на неконвенционален газ

Newsletter content

Ilian Vassilev: Nabucco's redivivus, Gazprom third party to the Transadriatic Pipeline? Etudes Geopolitique p.2

Natural gas Europe: A Turkish View: Eurasian Stream for a Eurasian Gas Hub p.4

Rigzone: San Leon Announces Its First Polish Commercial Gas Find p.8

Cleveland: Shale gas and oil production in Ohio: The numbers tell the story p.9

QUARTZ: Azerbaijan is transforming into a mini-Russia p.10

Natural gas Europe: Europe-Russia Relations Grow More Complex, Difficult to Read p.10

Natural gas Europe: UK Halts Unconventional Licence Awards in Scotland p.11

Възкресяването на Набуко или Газпром използва Трансадриатическия газопровод? Геополитически етюди

Илиян Василев

По време на посещението на президента Алиев в София на 4 март отново се заговори за проекта Набуко и за „празнината“, която неговото закриване остави незапълнена.

След анонса за пренасочване на Южен поток към Турция стана ясно, че Газпром и Кремъл изглежда са разбрали, че нямат ход срещу Третия енергиен пакет на ЕС. И логично се ориентират към използването му в своя полза. Вместо да се занимават с финансиране и реализация на скъпоструваща инфраструктура на територията на ЕС, която не могат да контролират, Газпром и Кремъл се ориентираха към тезата, че е достатъчно да доставят и продават своя газ на ЕС граница. Дотук добре, но остава открит дребният въпрос защо това трябва да става в измислена от Газпром точка в Турция, в която отсъстват значителна ликвидност и газосъхранителни мощности, а не примерно

на руско-украинска граница? Последното се вписва идеално в стратегията на Европейския енергиен съюз за общо договаряне или координация на преговорите за покупка на природен газ.

Но тези отворени въпроси да оставим за домашно на руските газови стратегии.

Нека приемем без да задаваме нови логични въпроси, че руският газ вече е прекосил Черно море и навлиза в ЕС през Гърция. Закономерно руската газова компания се интересува да използва свободните капацитети на срещания все по-големи трудности да докаже икономическата си ефективност проект ТАП или на съществуващата неизползвана тръба Турция - Гърция. Логиката изглежда непоклатима – защо Газпром да се бори да получи изключение от задължението за предоставяне на достъп до финансирана и построена от него транзитна инфраструктура на трети страни, когато сам може да бъде „трета страна“. И немислимото стана мислимо.

The logic is rock solid - why should Gazprom try to seek exemptions from granting third party access to infrastructure that it funds and builds, while it can benefit playing third party. Thus the unthinkable becomes reality. Less the geopolitical card denying access to competitors to markets dominated by Gazprom's own infrastructure.

За Газпром действително няма пречки да ползва ТАП, който се ползва с дерогация по Трети енергиен пакет. Това бе потвърдено от ЕК. С това обаче руската компания може де факто да застраши намеренията на Баку да използва тръбата за доставка на свой газ до Италия, като ги маргинализира най-вече като обеми.

Азерската компания Сокар държи контрола и задължението да инвестира в ТАНАП, но контролът върху продължението през Гърция вече ѝ се изплъзва. Веднъж защото Газпром може да получи достъп до нейната тръба ТАП, и втори път защото сделката по придобиването на активите на ДЕСФА буксува до степен да се счита практически за блокирана сделка от ЕК.

Правителството на Ципрас е известно със своите симпатии и обвързаности с Кремъл, което не вещае нищо добро за плановете на Баку да достигне европейски пазари през Гърция.

И тогава идва отново редът на схемата Набуко като много по-логичен и стратегически оправдан маршрут. Най-голямата ѝ слабост – по-голямата стойност – може да бъде отстранена или значително

смекчена чрез междинни по-евтини варианти докато се докаже икономическата състоятелност на по-големите обеми на добиван, транзитиран и търгуван газ.

В същност Набуко, когато бе прекратен, бе в изключително напреднал стадий по отношение на отчуждителни и съгласувателни процедури, планиране, проектиране и мобилизация.

В понятието или схемата Набуко влизат най-малкото три подпроекта:

а/ проект „мини-Набуко“ - това е възможността част от трасето и особено интерконекторите, които ще обслужват крайната фаза Набуко да бъдат реализирани още сега, като се използват незаетите капацитети за транзит и газосъхранение на вече интегрираните части от газопреносни системи на Турция, Гърция, България, Румъния, Сърбия, Унгария, Австрия и т.н.

б/ втория етап на проекта или „миди-Набуко“ включва усилване и разширяване на транзитните капацитети в „тесните места“ и усилването им чрез допълнителни компресорни станции, допълнителни тръби или разширения – там, където това е необходимо.

И последният етап е строителството на целевия газопровод – това, което беше Набуко Уест. Но само тогава, когато транзитираните и търгуваните обеми надвишат възможностите на сегашните системи и оправдаят подобни разходи.

Не съм сигурен, че това е въпрос на близките 5-7 години.

Amidst this amalgamation of circumstances and events the resurfacing of the Nabucco seems a logical and strategically well motivated move. Its greatest weakness - higher cost - can be addressed and mitigated using interim cheaper steps which assert their own viability at the different increased levels of produced, transited and traded gas.

Важното е, че по трасето Набуко и днес

съществува потенциално потребление за нови доставчици на природен газ в обеми между 15-20 милиарда кубически метра, които могат да бъдат поети от сегашните преносни капацитети без изграждане на нови мощности. Това не може да се постигне през ТАП, тъй като италианският пазар е свръхнаситен, а Западните Балкани не могат да осигурят подобно търсене.

Да не говорим, че изискват значителни допълнителни инвестиции без гаранции за възвращаемост.

Затова се върнахме там, от където започнахме, преди решението на

консорциума Шах Дениз – 2 да пренебрегне Набуко.

Както много пъти съм казвал, не политиките решават къде да потече природния газ, а потребителите.

Турската гледна точка: Евразийски поток за евразийски газов хъб

Natural gas Europe

Natural Gas Europe

обсъжда бъдещето на Турски

поток с д-р Volkan Özdemir, председател на ERREN (Институт за енергийни пазари и политики, базиран в Анкара).

NGE: Вие лично вярвате ли в проекта Турски поток? Какво е геополитическото му значение за Турция?

VÖ: Нека да започнем с наименованието на проекта. Ще се въздържа да наричам проекта Турски поток, тъй като той не е официално обявен и не разбирам защо медиите предпочитат да го наричат така. Считам, че това е подвеждаща представа, защото турската BOTAŞ няма никакъв дял в

„It is misleading perception because Turkish BOTAŞ has not got any stake in the 910 km sub-sea part of the pipeline, Turkish involvement will be limited only in 200 km length of the continental part. If there is a need for naming, then I think it should be the “Eurasian Stream”

910 км морска част на тръбопровода, турското участие ще бъде ограничено само до 200 км в континенталната част. Смятам, че трябва да бъде наречен „Евразийски поток“, тъй като краят му ще е на границата Турция-ЕС и Турция-Русия ще бъдат партньори.

По отношение на въпроса, който ми зададохте, разбира се вярвам в реализацията на проекта, който трябва да замени Южен Поток. За Русия беше икономически нерационално да продължи Южен Поток поради високите разходи (около \$35милиарда) във време на спад на петролните цени, санкциите и изграждане на Сибирски тръбопровод. Считаю, че Русия, слагайки край на проекта, трябваше да се фокусира върху експорт на газ през Турция главно по икономически причини. Така че краят на Южен поток не е изненада, а третият енергиен пакет на ЕС е не е друго освен извинение в този смисъл. Вярвам, че проектът ще се реализира, но капацитетът от 63 милиарда кубични метра, обявен от Алексей Милер, не е необходим. Вземайки предвид турското национално търсене и реалностите на югоизточния европейски пазар, половината от тези обеми биха било достатъчни. Всъщност планът е икономически изгоден.

Колкото до геополитическия смисъл на проекта, турската геополитическа роля ще се промени, тъй като страната няма да бъде вече краен потребител на руски газ. Както знаете, както при доставките на газ през Черно Море (Син поток) така и по западната линия (Украйна-Молдова, Румъния, България транзит) Турция сега е краен потребител. Този проект ще превърне Турция в междинен потребител, тъй като ще ползва територията на страната за експорт на допълнителни обеми към европейския газ пазар. Това прави геополитическата роля на Турция по-силна и неизбежно ще направи Русия и Турция близки по балансиран начин.

It makes geopolitical position of Turkey stronger and will inevitably make Russia and Turkey closer to each other in a balanced way.

NGE: Според официалната турска енергийна политика диверсифицирането на енергийните ресурси е един от основните приоритети. Ще успее ли Турция да постигне тази цел в такива близки връзки с Русия?

VÖ: Не виждам проблем за диверсифициране на ресурсите от Русия. Понастоящем Турция получава 69% от своя газ от Газпром. Определено страната се

интересува от други доставчици и има споразумения с Азербайджан (допълнителни 6 милиарда кубични метра от находището Шах Дениз 2) и Северен Ирак. Още повече понастоящем Турция не използва целия ВПГ капацитет. Считам, че поради намаляващите цени на втечнения природен газ, субсидиите на местния пазар не могат да предотвратят интереса на турските частни енергийни компании към внос на повече и повече спот търгуван втечен природен газ. Както знаете нова вълна доставки се очаква на глобалния ВПГ пазар, като в резултат цените ще падат, така че Турция би могла да диверсифицира ресурсите си. Да припомним, че газ от „Евразийски поток“ се планира да замени вече съществуващ внос по Западната линия и това няма да увеличи турската зависимост от руски газ.

NGE: Споменахте газ от Азербайджан? Предвиждате ли съперничество между TANAP и Евразийски поток?

VO: Труден въпрос. Както знаем 6 милиарда кубични метра газ от TANAP са предназначени за турския пазар и допълнителни 10 милиарда кубични метра газ за свързване с Трансадриатическия тръбопровод (TAP) на европейския пазар.

Така че природния газ по TANAP е вече договорен. Въпреки това руската стратегия е да поддържа цени на руския газ според другите възможни източници включително азерски газ чрез създаване на газов хъб на турско-гръцката граница. Това е доста интересно и важно. Смятам, че основата цел на Русия е да разработи контрастратегия за развиване на европейския газ бизнес модел. За Русия европейският пазар е все още важен, но Газпром ще се фокусира върху продажба на газ на границата и няма да се занимава с дейности надолу по веригата в Европа. Това означава, че ще се конкурира и ще определя цената в съответствие с други възможни източници на турска територия: TANAP и възможно в бъдеще газ от Северен Ирак и дори от източното Средиземноморие.

NGE: Къде ще бъде разположен този нов евразийски газов хъб? Доколкото разбирам едната възможност е създаване на физически хъб в Турция, но Милер спомена само транзит през страната. Друга опция е създаване на виртуален хъб в Гърция, обаче стои и въпросът за регулациите на Третия енергиен пакет.

VO: Това е най-важният въпрос на преговорите и все още не е ясен. Руската

страна изглежда е по-заинтересована да използва Турция като транзитна страна и да създаде физически газов хъб на турско гръцката граница. Този подход не е много задоволителен за турските нужди. Бих препоръчал в Турция да бъде създаден виртуален, а не физически хъб. Търговският модел на европейския газов пазар се променя и спот цените в газовите хъбове преобладават над класическите дългосрочни контракти с петролна индексация. Турция трябва да се адаптира към тази промяна и да се възползва. Подкрепям идеята за създаването на газ хъб в Турция т.нар. от мен „Евразийски газ хъб“. Турция може да предложи на Русия да бъде партньор в този хъб. В този случай не само руския, но също азерския, иракския и газ от други доставчици ще бъде свързан с финансовите пазари в Турция. Така че това е добра възможност и за Русия. От друга страна руското предложение за създаване на физически хъб на гръцката граница ще направи Турция транзитна страна, а Гърция – газов хъб. Това няма да бъде в турски интерес. Понастоящем гръцката страна е по-добре подготвена. Интерконекторът Гърция-България ще бъде завършен до 2017 г и целия газ преминаващ през Турция, дали от Русия, Каспийско море

или Близкия Изток, ще бъде преразпределян от Гърция. По-конкретно Турция вече не е избрала правилно да бъде транзитна страна или енергиен коридор за проекта TANAP като дава на SOCAR водещ дял в тръбопровода. В това отношение важни са преговорите и се надявам, че Турция ще настоява да бъде виртуален газов хъб в страната и да предложи партньорство на руснаците в този Евразийски газ хъб. Тогава ако европейските потребители са заинтересовани, ще има природен газ в западната част на Турция от гръцката или българската граница. На кратко това е идеята за Евразийски поток - Евразийски газов хъб и само ако тази идея се реализира, можем да говорим за стратегически партньорство между Русия и Турция.

Turkey should insist on establishing virtual gas hub in the country and offer Russians to become partner in this prospect Eurasian Gas Hub instead of a physical point. Then if the European customers are interested, gas will be available in the Western part of Turkey from the Greek or Bulgarian border. Shortly, this is an idea of Eurasian Stream for Eurasian Gas Hub and only if this idea is realized, we can speak about a multidimensional and strategic cooperation between Russia and Turkey.

NGE: Как може да работи Евразийски поток, ако ЕС не сътрудничи или просто откаже да изгради тръбопроводите?

ВÖ: Няма нужда да се разработват нови проекти за тръбопроводи. Понеже Турция е

извън законодателството на ЕС, то европейските потребители ще вземат газ от турската граница чрез три различни тръбопровода. Първо, проектът ТАР. За първите 10 милиарда кубични метра капацитет е гарантирано освобождаване от европейските регулации за „достъп на трета страна“ ТРА, но планираното разширение от 10 милиарда кубични метра е включено в ТРА и може да бъде използвано. Второ съществува газопровод Турция-Гърция с свободен капацитет от 6 милиарда кубични метра. Понастоящем той не се използва ефективно така че Европа може да бъде заинтересована да купува газ оттам. Освен това съществува действащ газопровод между Турция и България с капацитет от 14 милиарда кубични метра. С неголяма инвестиция се осигурява реверсивен поток и този тръбопровод може да се използва за доставки от Турция към Европа. Ето защо смятам, че половината от обявения капацитет - 31,5 милиарда кубични метра – на новия газопровод Русия-Турция ще бъде достатъчен както за турския така и за югоизточноевропейските пазари.

СТАТИЯТА МОЖЕТЕ ДА НАМЕРИТЕ [ТУК](#)

San Leon обяви първото търговско находище на шистов газ в Полша

Rigzone

Енергийната компания San Leon обяви първото търговско находище на газ в Полша.

„Това е, което очаквахме – находище със значително количество газ на един от пазарите с най-високи цени в Европа“, заяви изпълнителният директор Oisin Fanning в официално изявление.

„Това находище е трансформиращо за компанията, и стъпка в посока на енергийната независимост на Полша.“

Находище се намира в Rawicz, югозападна Полша. Тестовите сондажи започваха на 5 февруари и досега потокът е до 4.1 милиона стандартни кубични фута на ден.

San Leon обяви, че планира още сондажи в други 3 до 5 находища.

Оператор на проекта Rawicz е Palomar Natural Resources, който е с 65% дял. San Leon притежава 35 % дял от първите две находища.

Находището е от конвенционален газ.

San Leon е сред малкото чуждестранните компании, които все още проучват за шистов газ в Полша. Надеждите за търговски добив на шистов газ се изпариха след като Шеврон напусна Полша.

СТАТИЯТА МОЖЕТЕ ДА НАМЕРИТЕ [ТУК](#)

Добив на шистов газ и петрол в Охайо: Числата говорят сами за себе си

Cleveland

Добивът на петрол и газ от хоризонтални сондажи в Утика, Охайо се увеличава в последните три месеца на 2014.

Това са усреднените данни за добива от последната четвърт на годината, предоставени от департамент Природни ресурси на Охайо.

- 4,568 барела: средно количество добит петрол на сондаж

4,568 barrels: average amount of oil produced per well
211.6 million cubic feet: average amount of gas produced per well
80 days: average number of production days

- 211.6 милиона кубически фута: средно количество газ добито от сондаж

- 80 дни: среден брой дни за добив

От общо 779 от 828 сондажи се добиват 3,558,836 барела петрол и 164 милиарда кубически фута природен газ по време на последната третина на 2014. Останалите 49 находища очакват изграждането на тръбопроводи.

По същото време през 2013 има 352 хоризонтални сондажа. От тях се добиват 1,439,209 барела петрол и 43 милиарда кубически фута природен газ.

Департаментът също така прави сравнение между последните три месеца на 2014 и началото на годината, за да илюстрира ръста в добива.

Добивът на петрол за половин година се е увеличил с повече от 545 000 барела, добивът на газ с повече от 33 милиарда кубически фута съобщава департамента.

В рамките на сравнението година по година анализът установи, че добивът на петрол се увеличава с 200%, а на газ с 350% в периода 2013-2014.

Всички данни можете да откриете в публичния регистър [ТУК](#).

СТАТИЯТА МОЖЕТЕ ДА НАМЕРИТЕ [ТУК](#)

Азербайджан се трансформира в мини Русия

QUARTZ

Новите обтегнати отношения на Запада с Русия още веднъж подчертават смисъла на прекратяването на ресурсната зависимост от антагонистични държави.

Всички са съгласни, че Европа трябва да намери алтернативни източници на природен газ. От особено значение е, че САЩ установяват силни връзки с бившите съветски републики. Съответно САЩ и Европа се обръщат към Азербайджан като идеален диверсификатор от Европа. Младата нация притежава изобилие от енергийни ресурси и изключителна стратегическа локация - заключена между Русия и Иран.

Оказва се обаче, че има множество причини зараждащите се отношения между Запада и Азербайджан да бъдат неловки.

The young nation has abundant energy resources and a highly strategic geographic location—wedged between Russia and Iran.

Политическата репресия и антагонизма към по-малките ѝ съседи правят страната да изглежда като миниатюрна Русия. Като оставим на страна празните приказки, все още има малко доказателства, че Европа или САЩ ще поставят под съмнение отношенията си с президента Ilham Aliyev и неговия авторитарен режим.

СТАТИЯТА МОЖЕТЕ ДА НАМЕРИТЕ [ТУК](#)

Отношенията между ЕС и Русия стават по-сложни

Natural gas Europe

Заместник-председателят на ЕК Марош Šefčovič заяви, че резултатите от разследването срещу

Газпром ще бъдат представени след няколко седмици. Декларацията излезе в момент на нарастващо объркване относно европейската стратегия за отношенията с Русия. Газпром заяви, че може да спре доставките на газ до европейските страни всеки момент, а реакцията на Брюксел беше покана към министрите на енергетиката от Москва и Киев за обсъждане на проблема.

Meanwhile, after Hungary, also another European country voiced concerns about a possible deterioration of EU ties with the Kremlin.

Междувременно след Унгария още една европейска страна изрази тревогата си от възможно влошаване на отношенията с Кремъл – и това е Кипър

В официално изявление от миналата седмица президентът Nicos Anastasiades заяви, че група европейски държави включително Кипър изразяват несъгласие с мерките срещу Русия, и добави, че ако не бяха тези възражения, санкциите срещу Русия биха били много по-тежки.

По време на срещата им Anastasiades и Putin подписаха военно споразумение.

Попитан за военното споразумение между Република Кипър и Руската федерация, кипърският президент заяви, че то е по-скоро актуализация на вече съществуващ договор. Това, което се предвижда е правото на руския флот да влиза в пристанището на Лимасол не само с цел, която бе предвидена и досега, но и с нови цели, свързани с борбата срещу международния тероризъм, пиратството, трафика на наркотици, нелегалната търговия и други подобни практики, се казва в прессъобщението, което очертава позитивните аспекти за Путин – безкористен лидер, способен да разбере

трудното геополитическо положение на Кипър.

По същото време компанията Seadrill обяви, че сделките с Роснефт на стойност 4.1 милиарда долара са поставени под въпрос.

СТАТИЯТА МОЖЕТЕ ДА НАМЕРИТЕ [ТУК](#)

Великобритания спира раздаването на лицензи за проучване на неконвенционален газ в Шотландия

Natural gas Europe

Британското правителство се съгласи „по принцип“

да не раздава лицензи за проучване на неконвенционален газ и нефт в Шотландия като част от 14-тия лицензионен кръг.

Шотландското правителство обяви през януари, че налага мораториум върху разработването на шистов газ и въглищен метан докато се провеждат проучвания и консултации, обаче правомощията за лицензирането на проучвания за нефт и газ все още не са прехвърлени от Уестминстър.

The move "means that policy over unconventional in Scotland will be discussed, debated and then decided in Scotland."

Обаче английското правителството заяви, че ще се консултира с компаниите, които кандидатстват за лицензи „преди обявяване на официалното решение“.

Шотландският енергиен секретар Fergus Ewing обяви: „Съмняваме се, че решенията за фракинга трябва да бъдат решения извън Шотландия.“

Ewing заяви, че промяната означава „политиката по отношение на неконвенционалните ресурси в Шотландия да бъде дискутирана и след това да бъде взето решение в Шотландия.“

Компания Ineos, която се стреми към разработване на шистов газ, необходим за петрохимичните и заводи в Grangemouth, излезе с изявление, касаещо промяната в политиката.

„Ineos разбира ангажимента да се прехвърлят правомощия към Шотландия включително лицензите за проучване. Но всъщност не е необходимо да се забавя 14-тия кръг за раздаване на лицензи за проучване, тъй като шотландското правителство вече има ефективен контрол върху всякаква дейност по отношение на лицензите чрез системата за планиране.

„Ineos остава ангажирана с местните общности в Шотландия за предоставяне информация за икономическото и екологичното въздействие на неконвенционалния петрол и газ.“

„Считаме, че най-добрият начин за сигурността на доставките и дългосрочен успех на шотландската икономика и нейния производствен сектор е да разработим местни шистови ресурси.“

СТАТИЯТА МОЖЕТЕ ДА НАМЕРИТЕ [ТУК](#)

Уточнение

Авторите на настоящия информационен бюлетин финансират това начинание, водени от своята гражданска позиция за необходимостта от пълноценна и балансирана информираност на обществото по въпросите на проучването и добива на нефт и газ. Проявилите интерес да подпомогнат проучванията и информационната дейност на Центъра за изследвания на Балканския и черноморския регион могат да се обръщат за повече информация и конкретни проекти към координатора на програмата на следния адрес cbbsinfocenter@gmail.com

Unsolicited mail: Ако не желаете да получавате този инфолетър, моля да се отпишете от адресния списък като изпратите обратно съобщение на cbbinfocenter@gmail.com

Правата по превода на всички статии принадлежат на издателите на настоящия информационен бюлетин.

Контакти за повече информация:

Алекс Алексиев

alexralex@aol.com

Васко Начев

vasko@infonetbg.com

Илиян Василев

idvassilev@innoenergy.biz

Мартин Владимирев

mvladimirov@ceemarketwatch.com

Руслан Стефанов

ruslan.stefanov@online.bg

Христо Казанджиев

h.kazandjiev@yahoo.com